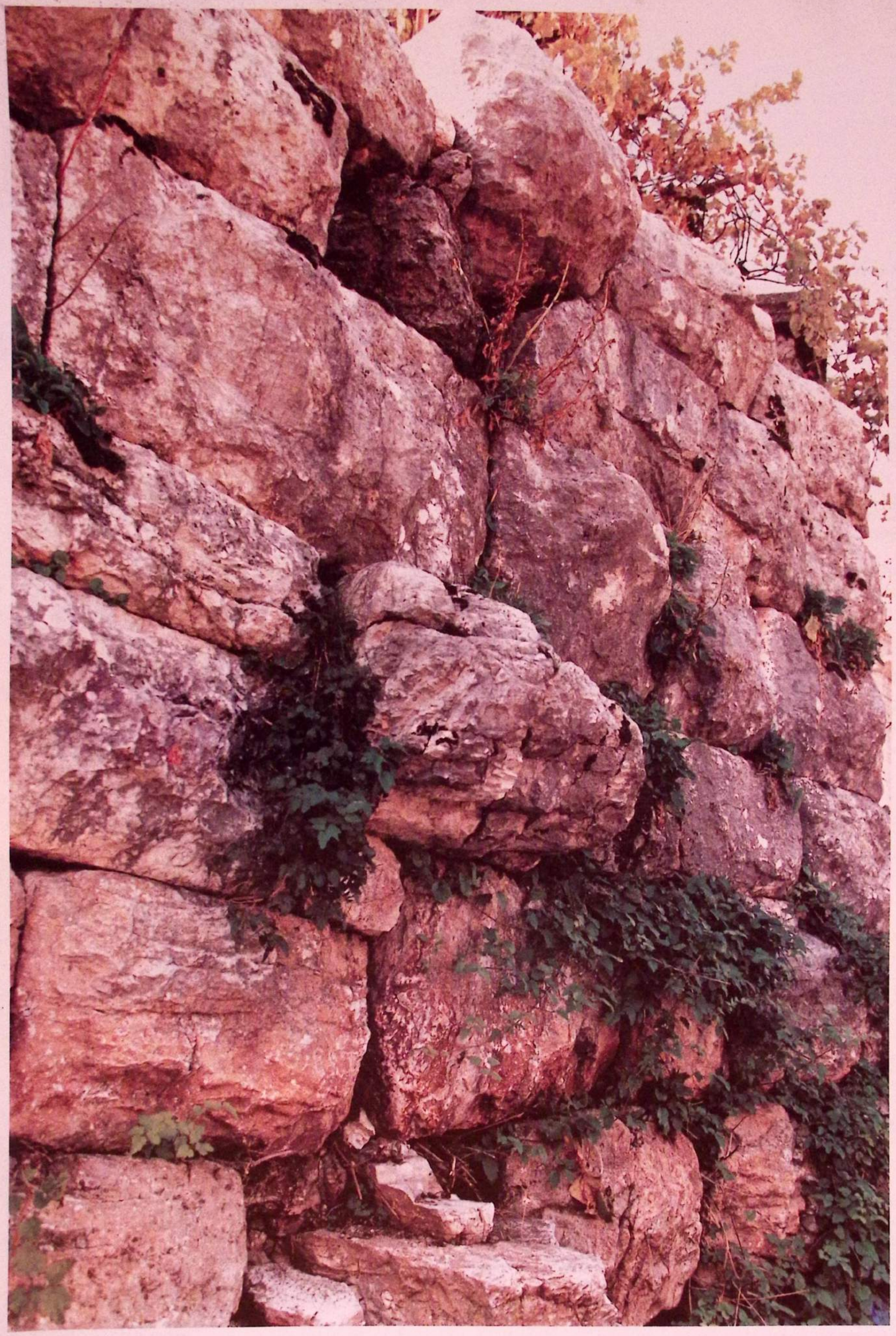

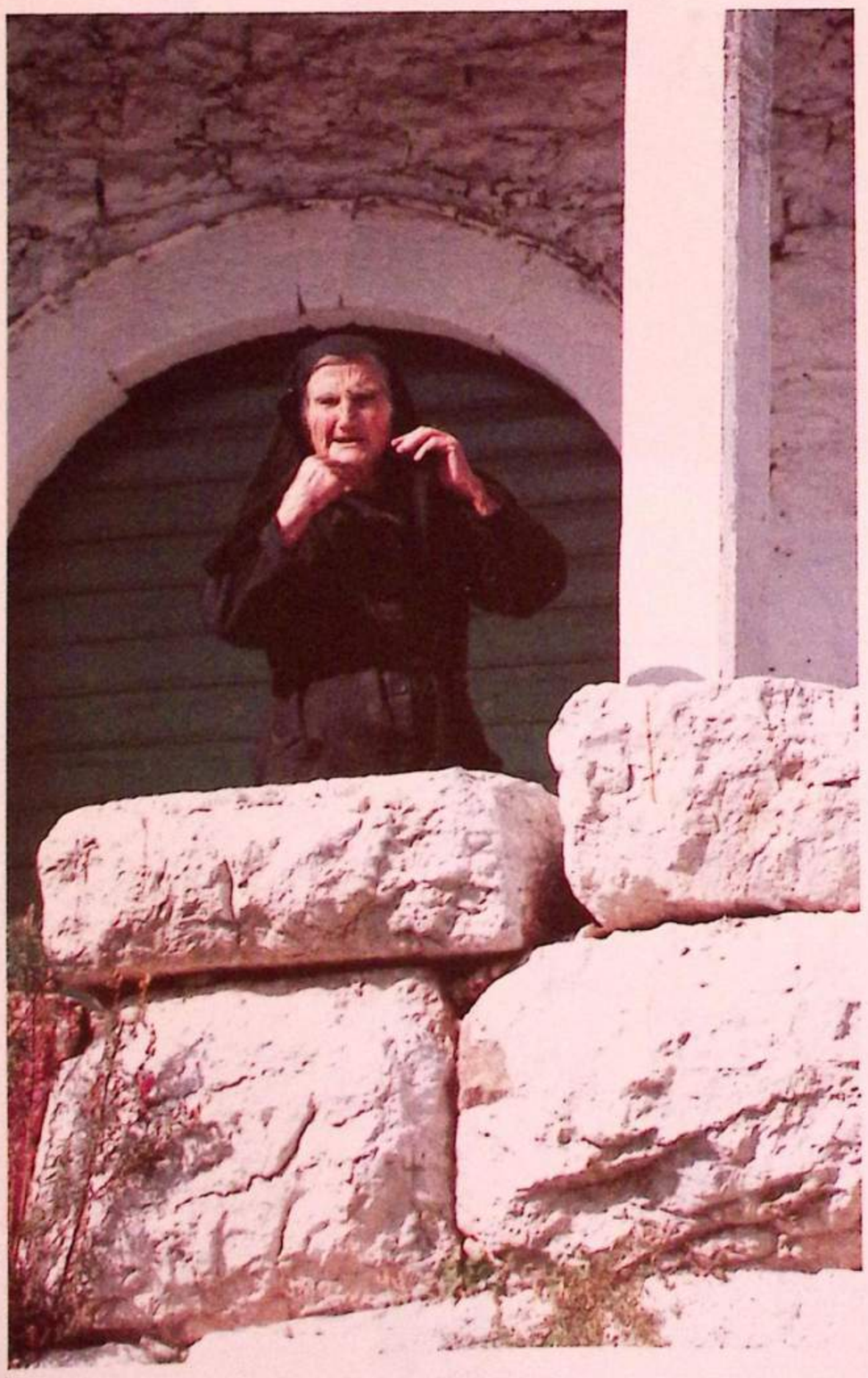
ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ
«ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε΄»

1995

ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ

Ιστορία, μύθος και πραγματικότητα

Παράδοση και σύγχρονη ζωή

Επιμέλεια - παραγωγή: ΕΝΥΠΟ Ο.Ε.

Μες στην καρδιά της γης του Πέλοπα βρίσκεται η Αρκαδία, όπου Δρυάδες και Νύμφες χόρευαν με Σειληνούς αντάμα, από του Πάνα τον αυλό συνεπαρμένες.

Από τότε κι ακόμα πιο παλιά, απ' την Κοσμογονία, ο μύθος έχει την αρχή. Τότε που η Ρέα έκρυψε ψηλά στον Αρτοζήνο (άρτος - Ζηνός) το Δία, το στερνοπαίδι της, για να το σώσει από τη μανία του Κρόνου. Και στο ποτάμι με τα κρυστάλλινα νερά κατέβαινε και έλουζε το γιο της. Από τότε ο ποταμός λέγεται Λούσιος.

Τούτο το μύθο είχε κατά νου εκείνος ο αρχαίος στρατολάτης, ο Παυσανίας, όταν έφτασε στο Λούσιο. Ηπιε νερό απ' τις πηγές στην πόλη τη Θεισόα κι ακολουθώντας τα νερά, συνάντησε την Τεύθιν και παρακάτω τη Γόρτυνα, πριν στον Αλφειό να φτάσει.

Η Τεύθις ήταν όμορφα χτισμένη πάνω στο βράχο, περικλεισμένη με κάστρο χτισμένο από Κύκλωπες, κομμάτια, του οποίου υπάρχουν μέχρι σήμερα.

Μα πέρασαν χρόνοι και καιροί κι άλλοι καιροί διαβήκαν. Ηρθαν Ρωμαίοι, βάρβαροι, Γότθοι, Σλάνοι και Αβαροι. Κι εκεί που αρχαίοι ναοί υψώνονταν, άλλοι ναοί εγινήκαν, βυζαντινοί, περίτεχνοι, ομορφοστολισμένοι.

«Κάποτε άλλος στρατοκόπος δύο παιδαρέλια απάντησε, στέκει και τα ρωτάει: – Το πως σας λένε, βρε παιδιά, και πούθε πάτε αντάμα; – Εγώ είμαι ο Δημήτρος τσι (κι) Αννα είμαι 'γω, λέει ο νιος και η κόρη. Πάμε σε τούτο το χωριό πού 'ναι ψηλά στο κάστρο. Δημητ-τσι-Αννα τα παιδιά και το χωριό Δημητσάνα».

Ετσι λέει το παλιό το παραμύθι. Να είναι αλήθεια άραγε; Ποιός ξέρει; Μπορεί να 'ναι.

Μα η ζωή είναι αλλιώτικη, έχει δικό της δρόμο. Οποιοι κι αν ήταν οι κατακτητές, η ζωή στη Δημητσάνα δε σταμάτησε ποτέ κι όλο μεγάλωναν οι ανάγκες της.

Ηρθαν χτιστάδες, μαραγκοί, πελεκητές σπουδαίοι, μαστόροι ικανότατοι να χτίσουν σπίτια αρχοντικά, μ' ανώγια και κατώγια, κι άλλα πολύ μικρότερα. Σπίτια με πόρτες τοξωτές, αυλές πλακοστρωμένες και ξύλινες αυλόπορτες. Παράθυρα μικρά, ώστε να περιορίζεται το κρύο και να μπορεί το τζάκι να ζεσταίνει περισσότερο.

Κι όπως θωρείς το τζάκι άδειο, από τα κατάβαθα του νου μνήμες ανασαλεύονται και ξαναζωντανεύουν.

Στο παραγώνι ο πατέρας ακουμπάει το κουρασμένο του κορμί και γύρω - γύρω η φαμελιά στρογγυλοκαθισμένη στα καρεκλάκια ή στα σκαμνιά, ακούει το παραμύθι της γιαγιάς, που λέει τη ρόκα γνέθοντας: «Να 'χαμε τι να 'χαμε, να 'χαμε ένα φυτίλι, να 'πινε το λάδι μέσ' απ' το καντήλι, που έφεγγε και κένταγε η κόρη το μαντήλι».

Κι όταν ο χειμώνας έφευγε, άρχιζε το κουβεντολόι, το λακριντί έξω από τις αυλόπορτες με τα κεντήματα και τα πλεκτά στα χέρια. Και οι υφάντρες άπλωναν το στημόνι για να υφάνουνε στον αργαλειό τα ρούχα τα χοντρά· τις ανδρομίδες, τα χαλιά τα κεντητά και τα κιλίμια, άλλα για στρωσίδια του σπιτιού και άλλα για προίκες. Αυτά τα εργόχειρα, που θα 'λεγε κανείς πως έχον γίνει μουσειακό είδος.

Μπορεί ο σύγχρονος πολιτισμός να μας επηρέασε τόσο, ώστε να υιοθετήσουμε ξενόφερτα στοιχεία για να στολίσουμε τα σπίτια μας. Ομως εδώ στη Δημητσάνα η παράδοση είναι ακόμα ζωντανή. Το μαρτυράνε χωρίς αμφιβολία τούτες οι φωτογραφίες.

Αυτή η παράδοση που δέχτηκε κατά καιρούς ξενόφερτα στοιχεία τόσο στην αρχιτεκτονική όσο και στη διακοσμητική, κατάφερε να τα ενσωματώσει και να τα κάνει δικά της. Αλλωστε αυτά τα στοιχεία είναι που χαρακτηρίζουν τις εποχές στην εξέλιξη της παραδοσιακής τέχνης ανά τους αιώνες.

Ενα τέτοια δείγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και διακοσμητικής είναι το Αρχοντικό του Αντωνόπουλου. Κάθε χώρος του έχει διαφορετική διακόσμηση, με επίκεντρο την αίθουσα του «Μυστικού Δείπνου», όπου και το μοναδικό στο είδος του ξυλόγλυπτο, χρυσοποίκιλτο και υπέροχα διακοσμημένο ταβάνι. Μαζί με τον εξίσου υπέροχο ξύλινο διάκοσμο στον τοίχο, με τις ντουλάπες και τις πόρτες. Δείγμα τέχνης επηρεασμένο από ανατολίτικα διακοσμητικά στοιχεία. Πώς μπορούσε, άλλωστε να γίνει διαφορετικά την εποχή εκείνη;

Κι όμως αυτό το αρχοντικό, διατηρητέο κατά τα άλλα, έχει αφεθεί, χρόνια τώρα, στην τύχη του χωρίς καμιά συντήρηση. Πρέπει αμέσως, χωρίς άλλη αναβολή ή χρονοβόρες διαδικασίες, να αρχίσουν οι εργασίες συντήρησής του, ώστε να αξιοποιηθεί σαν λαογραφικό μουσείο.

Αλλά και το άλλο διατηρητέο, το σπίτι του Π.Π. Γερμανού, έχει άμεση ανάγκη επέμβασης για να σωθεί. Για να μπορούμε να αντικρύζουμε τον Πατριάρχη και το Γερμανό κατάματα, χωρίς ντροπή.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ

Φωτογραφίες: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΛΑΣ (ΠΗΟΤΟ ΝΕΣΣ)

Το παλιό τζάκι
στο χειμωνιάτικο δωμάτιο,
μάζευε την οικογένεια
τις κρύες νύχτες
του χειμώνα.
Τότε που οι καρδιές
ήταν ζεστές από αγάπη.

1995 Ιανουάριος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
							1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30	31					

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Η σάλα στολισμένη με περίσσια φροντίδα και αγάπη. Έτοιμη να δεχτεί τον μουσαφίρη για ένα τρατάρισμα.

1995 Φεβρουάριος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
									1	2	3	4	5
6	7	8	9	10*	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28					

** Του Αγίου Χαραλάμπους*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

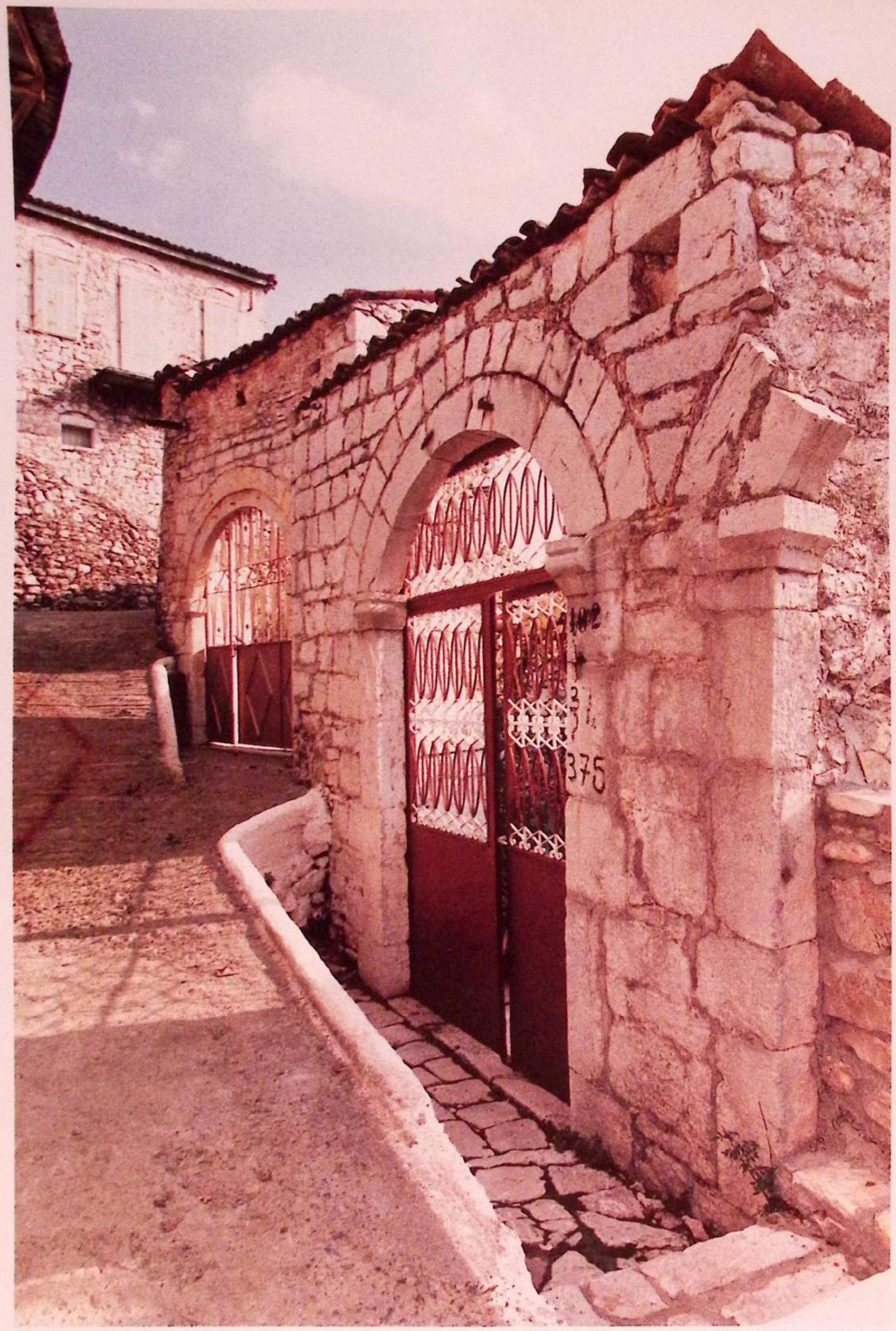
Σ' αυτό το σπίτι γεννήθηκε ο Π. Π. Γερμανός
και τούτη την πόρτα δρασκέλισε
για να συνάψει τη φλόγα της λευτεριάς στην Άγια - Λαύρα.

1995 Μάρτιος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
									1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Οι τοξωτές λιθόχτιστες αυλόπορτες ξαναφέρνουν στο νου το παλιό Δημητσανίτικο τραγούδι: «ασίκης εκαθότανε μέσα στο σταυροδρόμι... και μάρμαρο πελέκαγε...».

1995 Απρίλιος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
												1	2
3	4	5	6	7	8	9	10*	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

** Αγίου Γρηγορίου του Ε'*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Όταν η αυλόπορτα ανοίξει μια ξεστή φιλόξενη αυλή πλημμυρισμένη από λουλούδια και αρώματα θα σε καλοδεχτεί.

1995 Μάιος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
1*	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17**	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31											

** Αγίου Ευθυμίου του Νέου*
*** Του Αγίου Αθανασίου Επισκόπου Χριστιανουπόλεως*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Όταν η αυλόπορτα ανοίξει μια ζεστή φιλόξενη αυλή πλημμυρισμένη από λουλούδια και αρώματα θα σε χαλοδεχτεί.

1995 Μάιος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
1*	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17**	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

** Αγίου Ευθυμίου του Νέου*
*** Του Αγίου Αθανασίου Επισκόπου Χριστιανουπόλεως*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

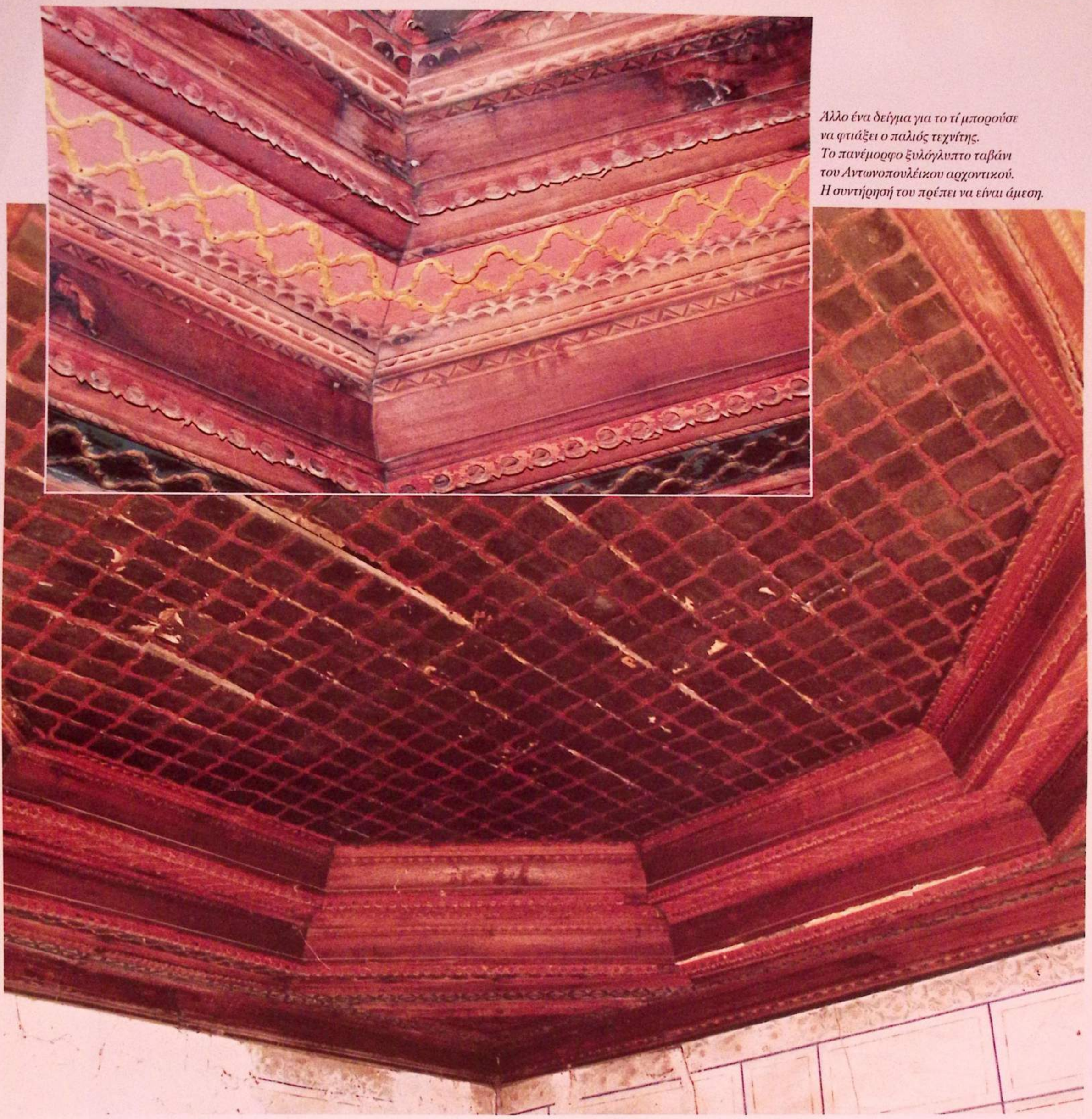
Πέτρα και σίδερο με τέχνη δουλεμένα. Αντέχουν πεισματικά στο πέρασμα του χρόνου. Κόντρα στα δημιουργήματα της σύγχρονης αρχιτεκτονικής.

1995 Ιούνιος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30									

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Άλλο ένα δείγμα για το τί μπορούσε να φτιάξει ο παλιός τεχνίτης. Το πανέμορφο ξυλόγλυπτο ταβάνι του Αντωνοπουλέικου αρχοντικού. Η συντήρησή του πρέπει να είναι άμεση.

1995 Ιούλιος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
					1	2	3	4	5	6	7*	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30	31						

** Της Αγίας Κυριακής*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Καμαροσκέπαστα διαβατικά. Αρχιτεκτονικές δημιουργίες που έδιναν λύσεις στις ανάγκες των κατοίκων όπου η μορφολογία του εδάφους δεν επέτρεπε.

1995 Αύγουστος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
							1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23*	24	25	26	27	28	29**	30	31				

** Απόδοσις Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Μονή Φιλοσόφου)*
*** Αποτομή κεφαλής Ιωάννου Προδρόμου (Μονή Προδρόμου)*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Στο μεσιανό και στο κατώγι αραδιασμένα όλα τα χρειαζούμενα για τις ανάγκες του νοικοκυριού.

1995 Σεπτέμβριος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
				1	2	3	4	5	6	7	8*	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30								

** Γενέθλιον Υπερ. Θεοτόκου (Μονή Αιμυαλών)*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Πίσω από το κλειστό τζαμιλίκι
το παραδοσιακό ασπροκέντητο κουρτινάκι
και μέσα στο σπίτι εργόχειρα, όλα περίτεχνα δουλεμένα.

1995 **Οκτώβριος**

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
						1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30	31					

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Ο χειμώνας
στη Δημητσάνα
μπαίνει σιγά-σιγά
και οι γιορτές ζυγώνουν.
Η νοικοκυρά
στρώνει τις ανδρομίδες
και τα κεντητά χαλιά.

1995 Νοέμβριος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
		1	2	3	4	5	6	7	8*	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23**	24	25	26
27	28	29	30										

** Παμμεγίστων Ταξιαρχών*
*** Αγίου Διονυσίου του Σοφού, Πατριάρχου Κων/πόλεως*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403

Στο Δημαρχείο με την φιλόξενη ατμόσφαιρα,
νιώθεις έντονα την παρουσία του Πατριάρχη και του Γερμανού.

1995 Δεκέμβριος

Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ	Δευτ	Τρι	Τετ	Πεμ	Παρ	Σαβ	Κυρ
				1*	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31							

** Του Αγίου Θεοκλήτου Λακεδαιμονίας*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΗΜΗΤΣΑΝΙΤΩΝ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'»
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 57 - 104 37 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 52 26 403